

**Fra pensjon til stønad
– et utføre for kvinner!
(og menn)**

Ingjerd Hovdenakk, sekretariatssjef i Unio

Kvinner på tvers
Oslo, 20. september 2009

www.unio.no

Unios krav

- Unio støtter ikke en omlegging av uføreordningen i FT før vi har klare garantier for at en skatteomlegging vil bli kompensert i de offentlige tjenstepensjonsordningene
- Forsørgertillegget i FT og barnetillegget i OffTP må videreføres
- Uførepensjon i OffTP skal forhandles

Politisk- og tariffaglig prosess

- Kun utvalgsinnstilling på uføretrygden i FT så langt ...
- ... men omleggingen av attføringspenger, rehabiliteringspenger og midlertidig uføretrygd til arbeidsavklaringspenger (fra 1.3.2010) viser vei!
- Regjeringen sagt lovprop. til Stortinget i 2010, når?
- Tjenestepensjonene (privat og offentlig) må ”tilpasses” ny folketrygd, også uføretrygden
- Lovbehandlingen av uføre i FT kommer for sent for 2010-oppgjøret
- Mye tyder på at privat sektor mister tilleggsytelsene fra tjenestepensjonsordningene når disse blir ””66 pst”
- Mye står på spill, skal forhandles!

Dagens uføretrygd i FT og OffTP

- Uføretrygd i FT beregnes som alderspensjon i FT, ”som om” du ville stått i arbeid til 67 år
  - Vedtatt endring fra ”besteår” (40/20) til allårsregel
  - Behovsprøvd barnetillegg og forsørgertillegg
  - Overgang til alderspensjon ved 67 år
  - Uføregrad minst 50 pst
- Uføretrygd i OffTP: Bruttoordning 66 pst av sluttlønn (gitt 30 års ”opptjening” fram til aldersgrensen)
  - 10 pst barnetillegg per barn. Samlet maks 90 % av lønn
  - Overgang til alderspensjon ved aldersgrense
  - Uføregrad, ingen nedre grense (noe ulik praksis)

Uføreutvalget om inngangsvilkårene

- Utvidet sykdomsbegrep og mer liberal praktisering på 70- og 80-tallet ga kraftig vekst i uføretrygdingen, forsøk på tilstramning i både regelverk og praktisering siste 20 år
- De medisinske inngangsvilkårene foreslås ikke fjernet, tross økt grad av skjønnsutøvelse ingen gode alternativ
- Klar rolle- og ansvarsdeling mellom leger (diagnose) og NAV (arbeidsevnevurdering og saksbehandle/avgjøre)
- Et flertall vil senke kravet til uføregrad fra 50 til 33,3 pst, slik at flere kan utnytte arbeidsevnen
- Ikke obligatorisk revurdering av uføre, lite målrettet ressursbruk, NAV må ta stilling til revurdering når det fattes vedtak om uføreytelse og avgjørelsen må begrunnes

Uføreutvalget foreslår stønadsmodell

- 66 pst av tidligere inntekt, men skattlegges som lønn slik at kompensasjonen etter skatt i gjennomsnitt blir om lag som i dagens ordning (mindretall: 64 pst)
- Tidligere inntekt beregnes som gjennomsnittet av inntekten i de 3 beste av de 5 siste årene før uførhet
- Tak på inntektsgrunnlaget på 6 G (om lag 433.000 kr)
- Brutto minsteytelse øker pga økt skatt
- Uførestønnen graderes ikke etter sivilstand
- Tillegg til personer som forsørger barn under 18 år
- Ikke forsørgingstillegg for ektefelle
- Proporsjonal avkorting av stønad mot arbeidsinntekt

Nytt skatteregime

- Dagens uførepensjonister (og andre pensjonister) betaler lavere skatt enn lønnstakere:
  - skattereduksjonsregelen gir nullskatt for pensjoner litt over minstepensjon og skattereduksjon opp til middels pensjoner
  - særfradrag for alder på 19.368 kr. per år, gis i alminnelig inntekt (nettoinntekt), kun ett fradrag for ektefeller, skattereduksjon 5.423 kr
  - lavere trygdeavgift på 3 pst for de over 70 år, (for lønnstakere 7,8 pst)
- Enslig pensjonist med 180.000 kr har 13.000 mindre i skatt enn etter ”ordinær pensjonistbeskatning” (2009)

Skattereduksjonsregelen for pensjonister - 2009

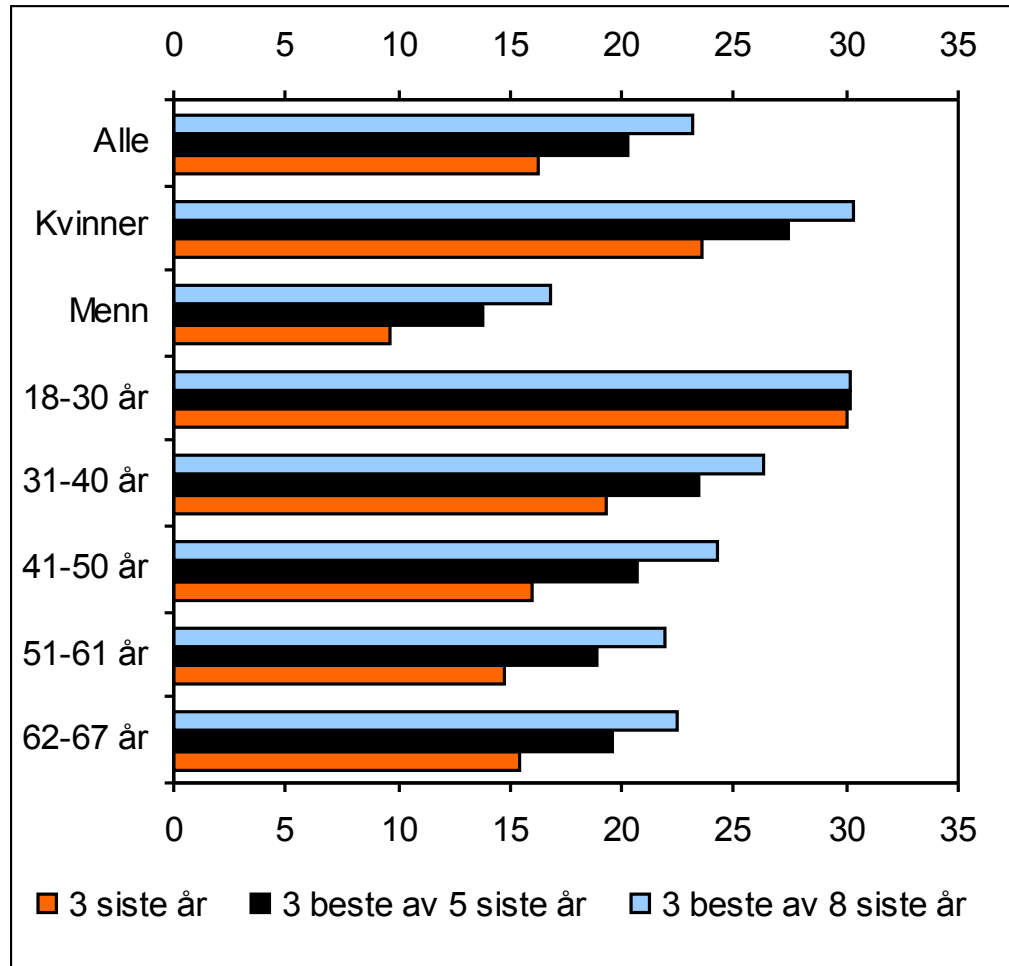
Brutto pensjon	148446	195000	247805
Skatt å betale	0	18948	43480
- i pst av brutto pensjon	0,0	9,7	17,5
Skatt å betale hvis det hadde vært "ordinær"			
pensjonistsbeskatning	18364	29407	43481
- i pst av brutto pensjon	12,4	15,1	17,5
Skattenedsettelse	18364	10459	0
Skatt på lønn tilsvarende brutto inntekt	26756	38730	57592
- i pst av brutto lønn	18,0	19,9	23,2

Beregninger: Unio/eo

Fordelingsvirkninger I

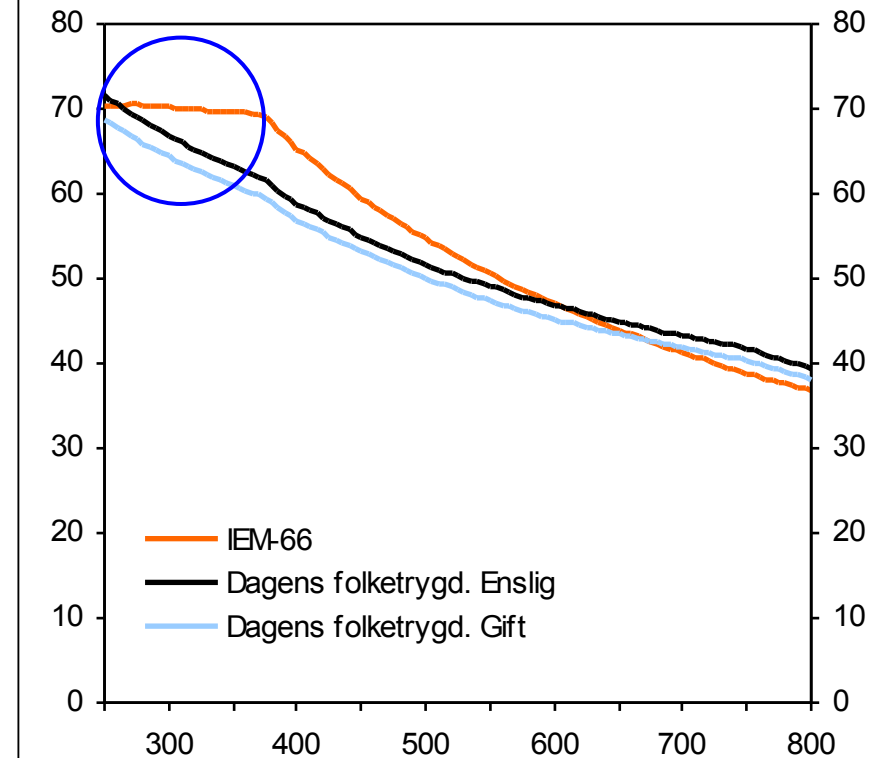
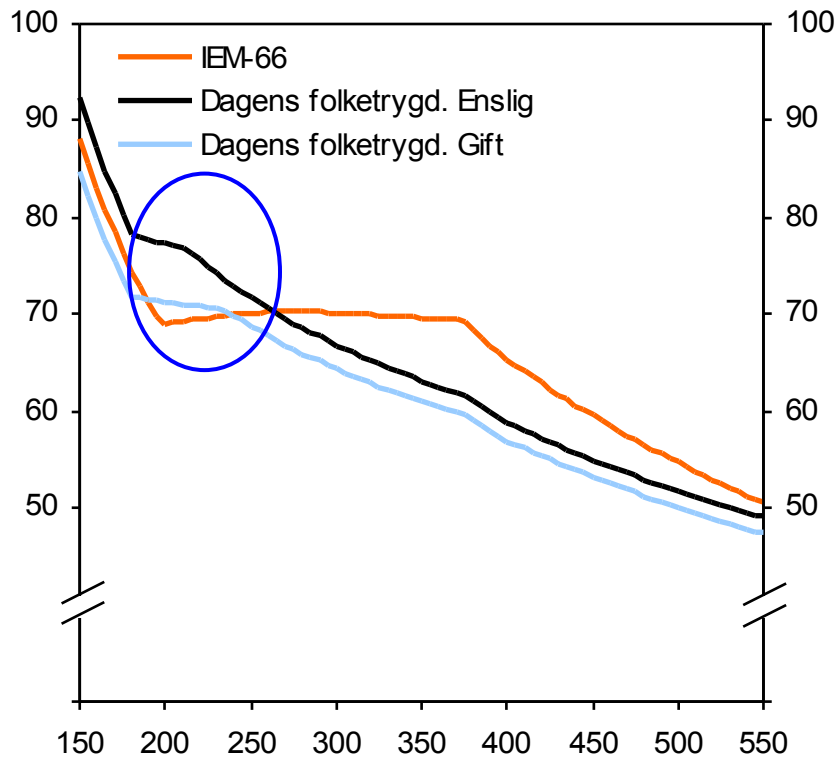
Kvinner og unge bedre ut enn menn og eldre

Fordelingsvirkninger II

Inntekt 250.000 - 600.000 bedre ut etter skatt

Kompensasjonsgrad etter skatt, gitt lik inntekt i minst 40 år i dagens system og samme inntektsgrunnlag, **2006-regler**

Fordelingsvirkninger III

- *”Det er ikke åpenbart at personer som frivillig arbeider deltid bør få kompensert en større andel av inntektsbortfallet enn personer som arbeider heltid dersom de blir uføre” (Uføreutvalget s. 225)*
- De som kombinerer noen år deltid med noen år fulltid vil bli de store vinnerne eller de store taperne:
  - Har du deltid i årene før uføretidspunktet taper du, du får ikke uttelling for årene med fulltid tidligere i karrieren
  - Har du fulltid i årene før uføretidspunktet vinner du, du får ikke ”trekk” for tidligere år med deltid
- Sammenlikninger med dagens FT og besteårsregelen gir bare mening for 1953-kullet og tidligere kull (og delvis t.o.m. 62-kullet), ny FT-opptjening er nå vedtatt fra 2011

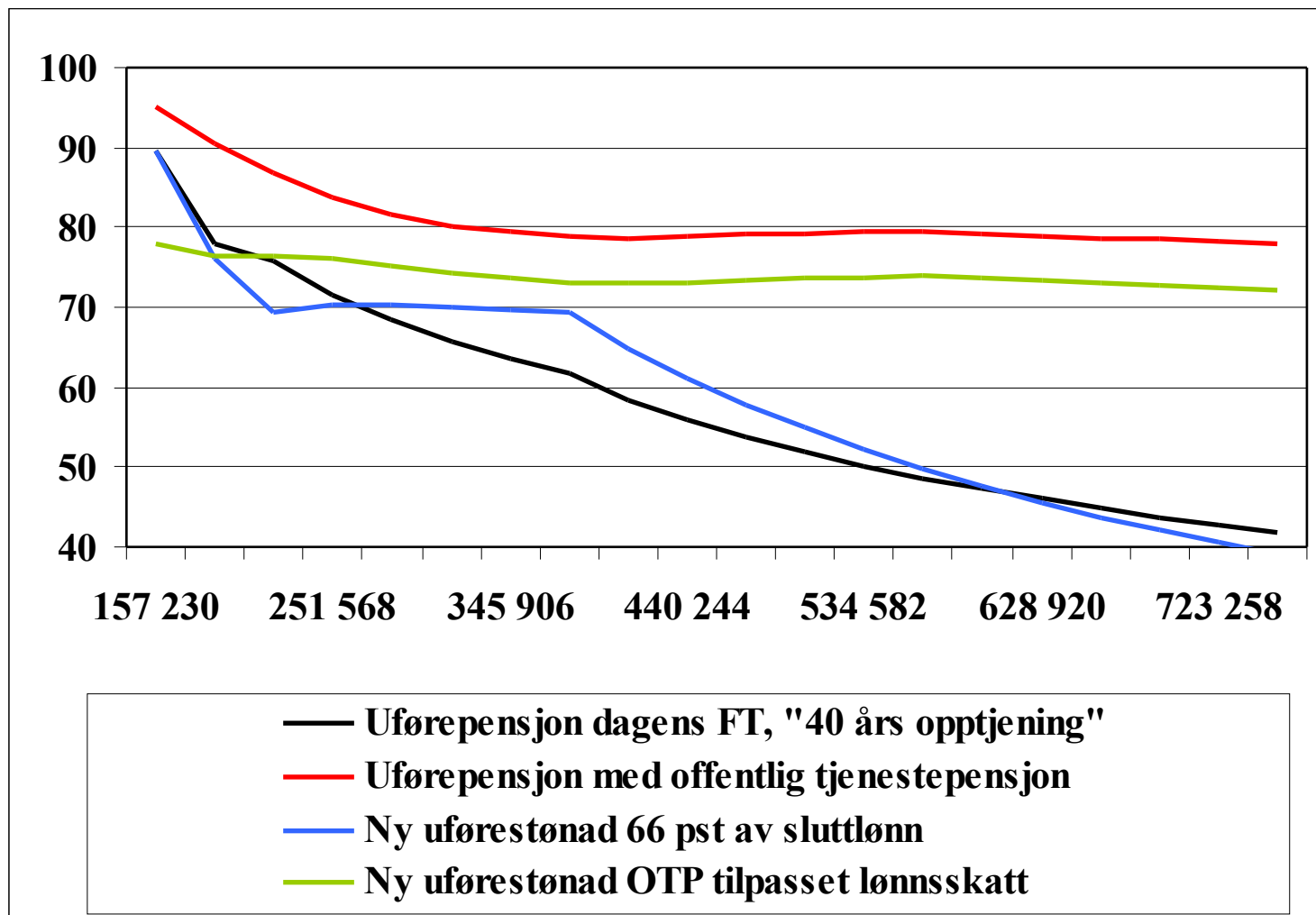
Hva sier utvalget om offentlige tjenstepensjonsordninger?

- Dagens regelverk for uførepensjon er tilpasset dagens FT, ny FT krever tilpasning av uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene
- Viser til at regjeringens intensjon er at tjenstepensjonsordningene fortsatt skal *"kunne gi en uføreytelse i tillegg til uføreytelsen fra folketrygden"* (s.176)
- Ny fleksibel alderspensjon fra 62 år trekkes særlig fram som argument for tilpasning
- Problematiserer at offentlig ansatte kan velge AFP beregnet etter reglene for tjenstepensjon fra fylte 65 år
- Fra 2006 premiefritak for uføre ifbm obligatorisk TPO

Uførepensjon i OffTP

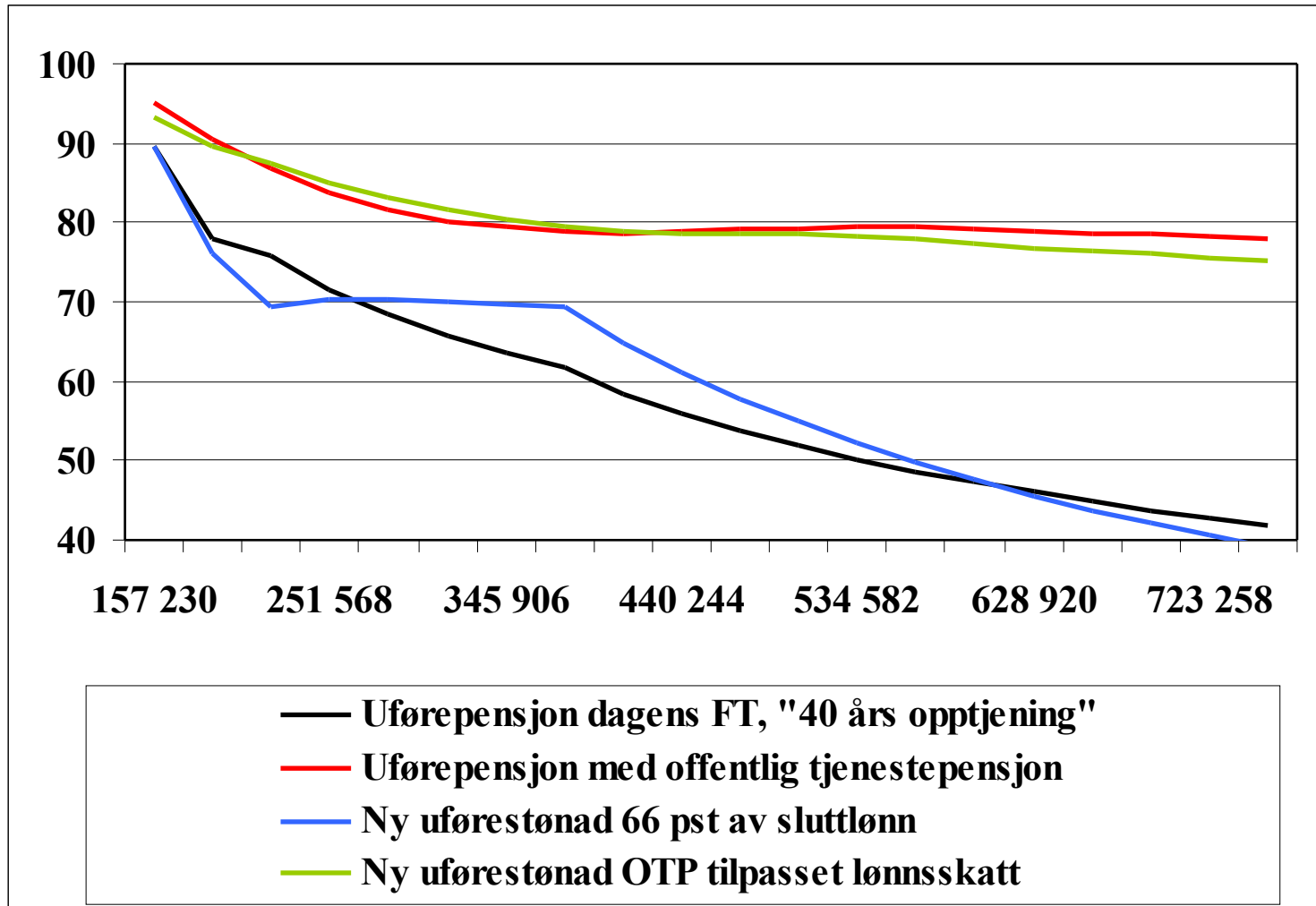
- 1/3 av arbeidstakerne har OffTP-ordning
- Uførepensjon fra OffTP utbetales når en mottar varig uføretrygd, tidsbegrenset uførestønad, attføringspenger og rehabiliteringspenger fra folketrygden
- Omfattet av bruttogarantien
- OffTP pluss barnetillegg maks 90 pst av tidligere lønn
- Gjør skatteomleggingen det vanskeligere å bygge på sluttlønnsprinsippet?
- 66 pst + 1/4G skattlagt som lønn gir langt lavere kompensasjon etter skatt enn dagens ordning
- Kan vi gjøre noe med 66-prosenten eller kvartingen for å få samme resultat som i dagens ordning?

Uten endring i 66-pst og 1/4G, Kompensasjonsgrad etter skatt

66-pst og 2/3G

Kompensasjonsgrad etter skatt

Alderspensjon til uføre

- Modell 62 (flertall): Uførestønad fram til 62 år, så over på alderstrygd, beregnes som tidligpensjon i ny FT pluss et uføretillegg, samlet ytelse som om du hadde gått ved 66 år
- Modell 67 (mindretall): Uførestønad fram til 67 år, så over på alderstrygd, opptjeningen stopper ved 62 år, om lag samme kompensasjon, bedre incentiver: arbeid etter 62 år gir økt opptjening
- Betinget skjerming mot levealderjustering: Jobber folk lenger bør uføre få høyere alderspensjon, jobber ikke folk lenger bør uføre få lavere alderspensjon, dvs omfattes av levealderjusteringen

Unio om ny uførestønad i FT

- Unios hørings svar sept 07 (Unios notatserie nr. 9/2007)
- Utvalgets status quo på inngangsvilkår OK
- Nytt beregningsgrunnlag uføre FT betinget OK, men hindre tilfeldige utslag (særlig for en del kvinner), skattlegging som lønn er (stort sett) kompensert, må ikke miste andre økonomiske ”pensjonistrettigheter”
- Støtter mindretallet som vil ha dagens behovsprøvde forsørgertillegg, kan støtte øvre grense (90 pst i OffTP)
- Støtter mindretallet som vil ha overgang til alderpensjon ved 67 år, bedre arbeidsinsentiver, slipper ”uføretillegget” ved 62-modellen, utdanningsgrupper kan tape
- Uføre bør ikke omfattes av levealderjustering, betinget skjerming ikke nok

Unio om uføretrygd i OffTP

- Protokollen 2009-oppgjøret: "Dagens regler videreføres"
- Må "tilpasses" ny uførestønad i FT
- Beholde inngangsvilkårene i dagens avtale, bl.a. ingen nedre grense for uføregrad (praktiseres ned til 5 pst i kom.-sektor)
- Beholde bruttoordning også for uføretrygden i OffTP
- Beholde forsørgertillegget
- Beholde grense på øvre kompensasjonsgrad, (90 pst inkl. barnetillegg)
- Kompensere for omlegging til lønnsbeskatning, for eksempel ved 2/3 grunnbeløp på toppen av 66 pst
- Overgang til alderpensjon ved 67 år, bedre arbeidsinsentiver
- Uføre bør ikke omfattes av levealderjustering, betinget skjerming ikke nok

Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede

POLITIETS
FELLESEFORBUND

Skatterevisorenes forening

